

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ
XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ
ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)

16–17 травня 2019 року
м. Тернопіль

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2019

УДК 378.001.895:61(063)(477)

I-66

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай.

Інновації у вищій медичній та фармацевтичній освіті України (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XVI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 16–17 трав. 2019 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТНМУ, 2019. – 332 с.

Література

1. Компетентностно-ориентированное обучение в медицинском вузе: Учебно-методическое пособие / А.И. Артюхина, Н.А. Гетман. Под ред. Е.В. Лопановой. – М.: ФЛИНТА: Наука, 2013. – 256 с.
2. Семенов О., Вовк М. Академічна культура дослід-

ника в освітньо-культурному просторі університету: [монографія] / Олена Семенов, Мирослава Вовк.- Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – 284с.

3. Січкарук О. І. Інтерактивні методи навчання у вищій школі: Навчально-методичний посібник. – К.: Таксон, 2006. – 88 с.

МАЙСТЕР-КЛАС ЯК ОДНА З ФОРМ НАВЧАННЯ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ

Федонюк Л. Я.

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

Вступ. Основні вимоги до професійної підготовки спеціалістів, заявлені у Національній доктрині розвитку освіти, Законі «Про вищу освіту», нормативних документах Міністерства освіти і науки України, спрямовують інновації у створенні методичних основ формування фахових умінь викладачів під час роботи у закладах вищої освіти.

Основна частина. Останнім часом все більшу популярність серед молоді здобувають майстер-класи (МК) – своєрідні семінари з обміну досвідом, при проведенні яких, викладач прагне не просто передати знання, а активно задіяти студентів у процес, створивши атмосферу взаємоповаги та співтворчості в спілкуванні [1]. Під час роботи виключається офіційне оцінювання учасників МК, що дає можливість студентам для самооцінки та самокорекції. МК завжди починається з вибору шляху дослідження, вибору засобів для досягнення мети, вибору темпу роботи. В технології проведення МК використовується певний алгоритм пошуку рішення, який складається з наступних етапів: 1-ий – актуалізація знань з проблеми МК, що дає можливість всім бажаючим висловити свою точку зору на проблему, для вирішення якої і

проводиться МК; 2-гий – де студентам пропонується виконувати роботу з літературою, документами, моделями, схемами і т.д. для того, щоб виокремити необхідну інформацію для отримання цілісної картини; 3-ій – підготовка та презентація учасниками результатів своєї роботи. Після представлення результатів та їх обговорення, коригується рішення поставленого завдання з урахуванням варіантів, запропонованих учасниками. МК широко використовуються на кафедрі медичної біології при проведенні студентського наукового гуртка та навчальних заняттях зі студентами спеціальності «Медсестринство».

Висновки. Таким чином, рушійною силою освіти стає мотивація і зацікавленість, захопленість студентів і викладачів власним розвитком.

Література.

1. Галкина Е. Н. Мастер-класс как метод проведения занятия, способствующие формированию коммуникативной культуры специалистов сферы обслуживания / Е. Н. Галкина // Современные проблемы науки и образования. – 2012. – №. 2. – С. 36-40.

УДК 61:378.016:81-021.64-057.87-054.6

МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

Філат Т.В., Сербінєнко Л.М., Сидора М.Ю., Запорожець О.С.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

LANGUAGE TRAINING OF FOREIGN CITIZENS AT THE INITIAL STAGE

Filat T. V., Serbinenko L. M., Sydora M. Yu., Zaporozhets O. S.

SE «Dnipropetrovsk Medical Academy of HM of Ukraine»

У статті аналізується та узагальнюється досвід кафедри мовної підготовки ДЗ "Дніпропетровська медична академія МОЗ України" щодо мовної підготовки слухачів підготовчого відділення та іноземних студентів на початковому етапі. Система мовної підготовки – одна з найважливіших у роботі з іноземними студентами. Без досконалого володіння мовою неможливий сам процес навчання: слухання лекцій, робота з навчальною літературою, спілкування із хворими. Триєдина ланка "студент-викладач-навчання" досліджується на матеріалі багатолітнього досвіду кафедри в контексті реалізації конкретних цілей: навчальної, пізнавальної, виховної, адаптаційної, комунікативної.

The article analyzes and summarizes the experience of Language Training Department of the SE "Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine" concerning

language training of the students of the preparatory department and foreign students at the initial stage. The language training system is one of the most important in working with foreign students. Without a perfect command of the language, the learning process itself is impossible: listening of lectures, working with educational materials, dealing with patients. The triune link "student-teacher-study" is investigated based on many years of experience of the department in the context of realizing specific goals: academic, cognitive, educational, adaptive, communicative.

Вступ. Система мовної підготовки, її постійне удосконалення та своєчасне методичне оновлення – запорука подальшого успішного навчання іноземних студентів.

Основна частина. Одним з основних чинників, від яких залежить якість навчання іноземних студентів, є, безперечно, високий професіоналізм викладача, його рівень

володіння предметом, методична підготовка, особисті якості. Саме тому в академії приділяється багато уваги питанню підвищення кваліфікації педагогічного складу. Так, викладачі кафедри мовної підготовки, які працюють зі слухачами підготовчого відділення, у минулому навчальному році пройшли курси підвищення кваліфікації в Дніпропетровському державному університеті ім. Олеся Гончара на кафедрі української мови з метою покращення рівня володіння мовою та удосконалення методики викладання.

Ще одним важливим чинником, що визначає якість підготовки іноземних громадян, є повне забезпечення студентів навчальною, методичною літературою, вільний доступ, включаючи інтернет-ресурси, до всієї необхідної інформації. З цією метою колективом кафедри не лише укладено всі необхідні навчально-методичні матеріали для забезпечення повноцінного та ефективного начального процесу, а й видано автентичний підручник з української мови для іноземних студентів початкового та основного періодів навчання, який є окремою гордістю нашої кафедри. За свою структурою та лексико-граматичним наповненням він слугує реалізації одночасно декількох цілей: навчальної, пізнавальної, виховної, адаптаційної, комунікативної. Кожна з рубрик розділів підручника розроблена з певною метою: рубрика «Словникові сім'ї» – вдалий шлях до розуміння та вивчення мови, поповнення її словникового запасу; граматичні вправи дозволяють багаторазово повторювати та активно запам'ятовувати часто вживані розмовно-побутові конструкції, що допомагає швидше пристосовуватись до реалій життя в Україні; тексти, представлені в підручнику, по-перше, збагачують лексичний запас та розвивають навички конструювання зв'язних висловлювань, по-друге, знайомлять студентів з професійною медичною лексикою, крім того, ряд текстів присвячений кафедрам та відомим вченим академії, що дозволяє більш широко знайомити студентів з навчальним закладом, містом, де вони навчаються, розвивати патріотичне ставлення до своєї *alma mater*. Деякі тексти покликані зміцнювати взаємоповагу та взаєморозуміння між народами завдяки паралелям, які легко простежуються навіть із назв: «Ракеш Шарма – перший космонавт Індії» [7, с.143] – «Україна – космічна держава» [7, с. 382]; «Делі – столиця сучасної Індії» [7, с.235] – «Київ – столиця України» [7, с.364]; «Українська родина» [7, с.54] – «Індійська родина» [7, с.65].

Звичайно, процес вивчення будь-якої іноземної мови потребує терпіння та наполегливості, що не завжди властиво нашим студентам. Це суб'єктивні причини, які іноді стають причиною недостатньо хорошого володіння мовою. Але потрібно відзначити й об'єктивні фактори, які викликають певні труднощі, зокрема психологічного характеру. Не секрет, що Дніпропетровщина є переважно російськомовною областю України, де державну мову можна почути далеко не всюди. Беззаперечним і давно доведеним спеціалістами є той факт, що без повного мовного середовища, яке оточує людину й охоплює всі сфери її життя: від соціально-побутової до професійної, оволодіння мовою просувається повільно й не закріплюється глибоко в пам'яті на рівні автоматизму [4; 5; 6;

8; 9]. Наші слухачі, окрім занять в академії, можуть почути мову хіба що в деяких магазинах та торговельних центрах, що не дає можливості різнобічного спілкування, а обмежується тільки побутовою лексикою, і навіть вона не завжди відповідає мовному етикету. Дуже складно навчати студентів, які знаходяться в такому обмеженому мовному середовищі. І з огляду на це, перед викладачами

будь-яких дисциплін стоїть важливе завдання: бути зразком мовної грамотності, не допускати суржику, не переходити з мови на мову. Іноді студенти скаржаться, що викладач більше використовує російську мову або переходить з однієї на іншу, що дуже утруднює розуміння матеріалу. Українська і російська – досить різні, хоча й належать до однієї мовної сім'ї, тому студенти нічого не розуміють.

Тільки за умови створення словників, адаптованих підручників, методичних розробок грамотною українською мовою наші слухачі зможуть подолати мовний бар'єр, в іншому випадку нас чекає катастрофа.

Багаторічний досвід співпраці кафедри мовної підготовки з кафедрами хімії й біології доводить, що коли викладачі різних предметів працюють в одному ключі, постійно тлумачать матеріал з хімії і біології, це дає не тільки знання з предметів, але й удосконалює мовні навички, і саме тому наші слухачі є одними з кращих серед інших медичних ВНЗ.

До того ж, часто слухачі ПВ звертаються за допомогою в навчанні до студентів старших курсів, які навчаються російською мовою, і це викликає нерозуміння та створює ефект відчуженості, відгородженості та ускладнює адаптацію до нових умов життя та навчання в чужій країні.

Окрім навчально-методичної роботи, всі викладачі, які працюють з іноземними слухачами та студентами, ведуть виховну та культурно-освітню роботу, що є необхідною умовою, аби призвичаїти громадян інших країн до реалій нашої країни, допомогти їм адаптуватись у нових для них умовах життя, полегшити та прискорити процес входження у навчальний процес. З цією метою викладачі кафедри відвідують гуртожитки, де ведуть виховні бесіди, допомагають у вирішенні побутових питань. Кафедрою також ведеться активна освітня робота: традиційно проводиться Новорічне свято, де слухачі ПВ мають можливість показати свої мовні та артистичні таланти, свято дружби народів. Наші вихованці беруть участь в олімпіадах на краще знання української мови, конкурси читців, де неодноразово посідали призові місця. У Дніпрі немає, мабуть, жодного музею, де б не побували учні нашої академії. Це допомагає їм розвивати свої комунікативні навички, збагачує мовний запас, знайомить з містом, де вони будуть мешкати протягом досить довгого часу.

Робота з іноземними студентами висуває перед викладачем вищої школи ряд додаткових вимог, зумовлених як особливостями людей іншої національності, так і процесом їх входження в новий для них світ.

Аналізуючи досвід роботи з групами різної національної приналежності, спираючись на відомості про особливості національного характеру, можна дійти висновків, що, незважаючи на відмінності окремих народів, студентам, які приїжджають вчитись до іншої країни, на початковому етапі більшою чи меншою мірою притаманно перевіряти межі дозволеного в новому соціумі та умовах життя і навчання. Кожна нація має свої поведінкові стереотипи, вироблені протягом тривалого часу під впливом ряду факторів: соціо-культурних, релігійних, економічних, кліматичних тощо. Якщо студенти з арабських країн часто запізнюються (пунктуальність – не сильний їх бік) [2; 6; 8], то студенти з Індії не привчені виконувати домашнє завдання або їм не зрозуміла система оцінювання кожного заняття та кожної навчальної теми (у системі шкільної освіти Індії оцінки не передбачено, лише іспити два рази на рік) [1; 2; 6]. Вони не зразу пристосовуються до нових вимог і часто продовжують виконувати певні дії за звичкою, перевіряю-

чи, якою буде реакція викладачів, співробітників деканату та які наслідки це буде мати, у такий спосіб перевіряючи межі дозволеного. Щоб максимально швидко привчити студентів до нових умов навчання, правила внутрішнього розпорядку, вимоги, порядок дій мають чітко пояснюватись, доводитись до свідомості, і за їх порушення повинно застосовуватись покарання, основою якого є ні в якому випадку не жорсткість (воно може бути досить умовним, навіть жартівливим), але систематичність і неухильність, що твердо окреслить межі дозволеного та вільного простору. Разом з тим, якщо мова йде про дисципліну, завжди варто пам'ятати про метод "багато й прямика", адже похвала, подяка заохочують дотримуватись правил і порядку з такою ж переконливістю, що й покарання. Важливим є й пролонгованість у часі реакції на порушення правил. Основним відділом, який стежить, серед іншого, й за дотриманням дисципліни, є деканат, співробітники якого систематизують інформацію, що надходить з різних кафедр, щодо успішності, пропусків навчання та інших питань дотримання навчальної дисципліни студентами, та вживають заходів відповідно до правил статуту, внутрішнього розпорядку та інших документів. Ця процедура стандартизована, до того ж вона відбувається не безпосередньо після здійсненого порушення, а через певний, іноді тривалий час. Крім того, спілкування зі співробітниками деканату має характер більше формальний, протокольний. Таке запобігання порушенням є ефективним з точки зору загальної системи навчального процесу, структурує та чітко окреслює межі дозволеного та недопустимого й висить над студентами "домокловим мечем", спонукаючи до чіткого виконання тих чи інших вимог та правил. Разом з тим досить формалізований підхід (що пояснюється як різноспрямованими завданнями деканату, так і великою кількістю студентів) до вирішення питань дисципліни усуває емоційну складову, яка є досить сильним впливовим чинником на свідомість студента, а отже, і його поведінку. Не менш значущою є негайна реакція викладача на, наприклад, запізнення або неготовність до заняття, оскільки це викликає безпосередню емоційну реакцію (незручність, сором, почуття відчуженості) та закарбовується у пам'яті на рівні підсвідомої стресової ситуації, якої потрібно уникати. Отже, влучне слово, промовистий погляд, коротка, але вагома репліка викладача стає додатковим впливовим аргументом на користь дотримання норм і правил країни та закладу навчання. Звичайно, такі паузи і втрачений час заважають безперервності навчального заняття, відволікають як студентів, так і викладача, від теми заняття, але з часом стає очевидним, що при акцентуації уваги на пев-

ні порушення їх стає менше, оскільки від самого початку окреслюються межі дозволеного й неприпустимого.

Висновок. Весь колектив нашої академії робить одну, спільну справу, навчаючи майбутні покоління наших студентів на підготовчому відділенні, тому ми маємо працювати як злагоджений механізм, за спільними правилами та вимогами. Це стосується вимог до навчання та дисципліни, але це також потребує від нас вимогливості до самих себе, до своєї педагогічної майстерності, до рівня мовної грамотності, володіння мовою.

Література

1. Абрамова М.В. Специфика обучения индийских студентов русскому языку на предвузовском этапе / М.В. Абрамова // Электронный научный журнал «Дидактическая филология». – № 3(7). – 2017. – С. 8–14.
2. Актуальные проблемы обучения иностранных студентов: Материалы межвузовской научно-практической конференции. – Днепропетровск, 1998 – 2018. – №№ 1-18.
3. Васильев Л. С. История религий Востока. Учебное пособие. – М.: Книжный дом «Университет», 2000. – 436 с.
4. Деркач Г., Демченко В. Психологические особенности адаптации иностранных студентов к условиям жизни и обучения в Украине / Г. Деркач, В. Демченко // Научный информационный журнал: Проблемы вищої освіти. / Ред. рада: О.А. Андрущенко, В.І. Астахова, В.С. Бакіров [та ін.]. – 2015. – № 1. – С. 18-22.
5. Лоскутов О.Є., Олійник О.Є., Головаха М.Л., Кондрашов В.М. Особливості викладання курсу травматології та ортопедії іноземним студентам //Медична освіта. – № 3. – 2002. – 352 с.
6. Основи культурології: навчальний посібник до 90-річчю Одеського державного економічного університету // за редакцією Л. О. Сандюк, Н. В. Щубелки. К.: Центр учбової літератури. 2012, – 400 с.
7. Українська мова для студентів-іноземців початкового й основного періодів навчання (медико-біологічний профіль): підручник / за ред.. Т.В. Філат. – Дніпро: ДніпроVAL, 2018. – 463 с.
8. Сердюк Ю.О. Менталитет арабов [Електронний ресурс] //География, № 10/2003. – Режим доступу: <http://geo.1september.ru/article.php?ID=200301003>
9. Єсік А. Етнопсихологічні особливості студентів як предмет сучасних психологічних досліджень [Електронний ресурс] / Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/19_DSN_2010/Psihologia/69420.doc.htm

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ПРИ ПІДГОТОВЦІ ПРОВІЗОРІВ

Хмельникова Л. І., Маслак Г.С., Більчук В.С.

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Вступ. Головним питанням сьогодення є мотивація студента до навчання, що пов'язано з розвитком електронного навчання.

Основна частина. Публікації деяких авторів [1, с. 320] свідчать, що перехід на електронне навчання починається з самостійної роботи студентів в електронному середовищі і продовжується роботою на аудиторних заняттях. Застосування такої технології при вивченні

хімічних дисциплін майбутніми провізорами свідчить про: покращення відвідування занять студентами, стимулювання взаємодії й співпраці між студентами та студентами і викладачами, компенсацію обмеженого простору аудиторії, підвищення успішності, мотивації студентів, диференційного навчання. Центральним компонентом освітнього процесу є система управління навчання LMS Moodle. Освітній процес сприяє скороченню аудиторного,